

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Голова Приймальної комісії,
Голова комісії з реорганізації НАУ,
в.о. ректора

 Ксенія СЕМЕНОВА

«15» 04 2024 року.

**ПРОГРАМА
ДОДАТКОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
ДО АСПРАНТУРИ**

зі спеціальності 242 Туризм і рекреація

на здобуття наукового ступеня доктора філософії

(третьій (освітньо-науковий) рівень вищої освіти)

Галузь знань 24 Сфера обслуговування

Освітньо-наукова програма «Міжнародний туризм та регіональні студії»

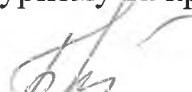
Програма додаткового вступного випробування розроблена на основі освітньо-наукової програми підготовки фахівців освітньо-наукового рівня «Доктор філософії» спеціальності 242 «Туризм і рекреація», Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у вищих навчальних закладах (наукових установах), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23.03.2016 р. № 261

Вступний іспит проходить в усній та письмовій формі з викладенням членам предметної комісії відповідей на питання екзаменаційного білету.

Вступник повинен продемонструвати фундаментальні, професійно-орієнтовні знання та уміння, здатність творчо мислити, вирішувати типові професійні завдання, передбачені програмою вступу.

Програму розробили:

Професор кафедри міжнародного туризму та країнознавства,
Факультету міжнародних відносин
доктор географічних наук, професор Олександр КОЛОТУХА

В.о. завідувача кафедри міжнародного туризму та країнознавства,
Факультету міжнародних відносин
кандидат географічних наук, доцент Оксана БОРИСЮК

Програма обговорена та схвалена на засіданні випускової кафедри міжнародного туризму та країнознавства Факультету міжнародних відносин, протокол № 1 від 18 січня 2024 р.

В.о. завідувача кафедри міжнародного туризму та країнознавства ФМВ Оксана БОРИСЮК

Рівень документу – 3б
Плановий термін між ревізіями – 1 рік
Контрольний примірник

ПЕРЕДМОВА

Програма підготовлена авторським колективом кафедри міжнародного туризму та країнознавства Факультету міжнародних відносин за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація».

Вступник повинен продемонструвати фундаментальні, професійно-орієнтовані знання та уміння, здатність творчо мислити, вирішувати типові професійні завдання, передбачені програмою вступу.

Організація вступного випробування здійснюється відповідно до Положення про підготовку здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у Національному авіаційному університеті, затвердженого рішенням Вченої ради Національного авіаційного університету від 12.05.2022 р. та Правил прийому до аспірантури та докторантури Національного авіаційного університету від 31.05.2022 р.

Загальні положення

Додаткове вступне випробування у формі іспиту складають особи, які не мають базової освіти магістра або кваліфікацію спеціаліста в галузі знань 24 «Сфера обслуговування» за спеціальністю 242 «Туризм і рекреація». Іспит складається в усній формі за білетами, складеними на основі нижче наведеної програми. Білет складається з трьох питань.

Вступник до аспірантури має **знати**:

- основні терміни і поняття туризмознавства;
- класифікацію рекреаційно-туристичних ресурсів і відповідність ресурсної бази різновидам туризму;
- структуру індустрії туризму, склад суб'єктів туристичного ринку;
- загальні схеми сервісних технологій, які використовуються в індустрії туризму;
- стан туризму в світі, окремих його регіонах і в Україні;
- номенклатуру з міжнародного туризму «Країни світу та їх столиці».

Вступник до аспірантури має **вміти**:

- трактувати основні терміни і поняття туризмознавства, адекватно їх застосовувати;
- аналізувати фахову літературу;
- розрізняти види і форми туризму, їх ресурсну базу;
- вирізняти структурні елементи індустрії туризму, характеризувати їх діяльність;
- визначити основні етапи технологій обслуговування в туризмі;
- охарактеризувати розвиток туризму на глобальному, макрорегіональному, національному та регіональному рівнях.

I. ЗМІСТ ДОДАТКОВИХ ВСТУПНИХ ВИПРОБУВАНЬ

1. ОСНОВИ ТУРИЗМУ

Трактування поняття «туризм»: наукові та статистично-правові визначення.

Поняттєво-категоріальний апарат. Дати визначення і розкрити зміст понять: турист, туризм, екскурсант, екскурсія, рекреація, ресурси рекреаційно-туристичні, туристична послуга, туристичний продукт, тур, туристична подорож, туристична діяльність, суб'єкти туристичної діяльності, індустрія туризму, туристична інфраструктура, туристична дестинація, ринок туристичних послуг.

Поняття про рекреаційно-туристичні ресурси. Їх класифікація. Класифікація природно-рекреаційних і історико-культурних ресурсів.

Види туризму, їх класифікації. Форми туризму.

2. ІНДУСТРІЯ ТУРИЗМУ

Поняття про індустрію туризму. Структура індустрії туризму та її основні компоненти: гостинність, транспорт, діяльність організаторів подорожей і екскурсій.

Організація готельного господарства. Класифікація готелів. Організація харчування туристів. Організація транспортного обслуговування і транспортних подорожей. Базові принципи організації дозвілля туристів. Діяльність туроператорів і турагентів. Сервісні технології в індустрії туризму. Інформаційні технології в туризмі, специфіка їх застосування. Глобальні розподільчі мережі і платформи.

Екскурсійна діяльність. Класифікація екскурсій. Принципи розробки екскурсійного продукту і методи ведення екскурсій.

Менеджмент туризму. Системи управління туристичним підприємством.

3. РИНОК ТУРИСТИЧНИХ ПОСЛУГ

Поняття про туристичний ринок, його специфіка. Суб'єкти ринкових відносин в туризмі, принципи їх взаємодії.

Поняття про тур як специфічний продукт туристичного ринку. Класифікація турів. Принципи розробки турів.

Маркетинг в туризмі. Методи формування і просування туристичного продукту. Реклама і PR в туризмі.

Глобальний туристичний ринок: основні тенденції розвитку. Макрорегіональна структура туристичного ринку UNWTO, внутрішні відміни.

Ринок туристичних послуг України: загальні тенденції розвитку за часи незалежності, регіональні відміни. Основні туристичні дестинації.

4. НОМЕНКЛАТУРА «КРАЇНИ СВІТУ ТА ЇХ СТОЛИЦЬ»

Європа. Азія. Північна та Південна Америка. Африка. Австралія та Океанія.

II. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

Додаткові вступні випробування до аспірантури проводяться очно та/або дистанційно (за допомогою GoogleMeet), у т.ч. для осіб, які зареєстровані та перебувають на тимчасово окупованій території – за зверненням вступника, за обов'язкової присутності не менше двох членів та голови предметної комісії у кожній аудиторії.

За результатами вступного випробування виставляється одна позитивна оцінка за шкалою 100-200 балів або ухвалюється рішення про негативну оцінку вступника («незадовільно»).

Перескладання або повторне складання вступного іспиту не допускається.

Знання та вміння, продемонстровані вступниками до аспірантури на вступному випробуванні зі спеціальності 242 «Туризм і рекреація» оцінюються за 100-200-бальною шкалою:

- 0-100 балів - незадовільно;
- 101-174 бали - задовільно;
- 175-189 балів - добре;
- 190-200 балів - відмінно.

Критерії оцінювання знань вступників

Відповідь, яка оцінюється в 190–200 балів, має відповідати таким вимогам:

- повний, розгорнутий, вичерпний виклад змісту поставленого питання або проблеми;
- повний перелік необхідних для розкриття змісту питання професійної діяльності у сфері туризму та рекреації;
- виявлення творчих здібностей у розумінні, викладенні й використанні теоретичного матеріалу;
- уміння користуватися методами наукового аналізу явищ та процесів у сфері туризму та рекреації, характеризувати їх риси та форми виявлення;
- демонстрація здатності висловлення та аргументування власного ставлення до альтернативних поглядів на дане питання;
- знання необхідних законів і нормативних матеріалів України, міжнародних та міждержавних угод з обов'язковим на них посиланням під час розкриття питань, які того потребують;
- засвоєння теоретичних питань відповідно до основної та додаткової літератури.

Відповідь, яка оцінюється в 175–189 балів, має відповідати таким вимогам: згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано хоча б одна із цих вимог (якщо вона явно потрібна для вичерпного розкриття питання); або: в цілому правильно розкритий за зазначеними вимогами зміст відповіді, але допущені значні помилки під час: а) використання цифрового матеріалу; б) посилання на конкретні історичні періоди та дати; в)

визначення авторства і змісту в цілому правильно зазначених теоретичних концепцій, що порушує логіку висновків під час відповіді на конкретне питання.

Відповідь, яка оцінюється в 101–174 балів, має відповідати таким вимогам:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три вимоги (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними за відсутності у відповіді доказів і раціональних аргументів на їх користь.

Відповідь оцінюється в 0-100 балів за таких обставин:

- згідно з вимогами до відповіді на найвищий бал не виконано три чи більше вимог (якщо вони явно потрібні для вичерпного розкриття питання);
- зроблені під час відповіді висновки не є правильними чи загально визнаними в разі відсутності у відповіді вступника доказів і раціональних аргументів на їх користь;
- характер відповіді дає підстави стверджувати, що особа, яка складає іспит, неправильно зрозуміла зміст питання чи не знає правильної відповіді і тому не відповіла на нього по суті, допустивши грубі помилки у змісті відповіді або давши відповідь не на поставлене в білеті питання.

Виконання екзаменаційного завдання має бути виключно самостійного характеру.

Бали переводяться в національну шкалу в такому порядку:

Оцінка за 200-бальною шкалою	190-200	175-189	101-174	0-100
Оцінка за національною шкалою	відмінно	добре	задовільно	незадовільно

III. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ:

Основні

1. Бабарицька В.К., Малиновська О.Ю. Менеджмент туризму. Туроперейтинг. Понятійно-термінологічні основи, сервісне забезпечення турпродукту: Навчальний посібник. – К. 2004.
2. Бейдик О.О. Рекреаційно-туристські ресурси України: Методологія та методика аналізу, термінологія, районування: Монографія.- К.:ВПЦ «Київський університет», 2001. 395 с.
3. Дмитрук О.Ю. Екологічний туризм: Сучасні концепції менеджменту і маркетингу: Навчальний посібник. – К. 2004.
4. Закон України "Про туризм" від 18.11.2003 р. // ВВР.
5. Колотуха О.В. Геопросторова організація спортивного туризму: монографія. Київ : ФО-П Александрова М.В., 2015. 448 с.
6. Любіцева О.О. Ринок туристичних послуг (геопросторові аспекти).- К.:”Альтерпрес”, 2002. 436 с.
7. Любіцева О.О. Туризмознавство: вступ до фаху : Підручник / О. О. Любіцева, В. К. Бабарицька. – К.: Видавничо-поліграфічний центр "Київський університет", 2008. 335 с.
8. Мальська М.П., Антонюк Н.В., Ганич Н.М. Міжнародний туризм і сфера послуг: Підручник. К.: Знання, 2008. 661 с.
9. Мальська М.П., Худо В.В., Цибух В.І. Основи туристичного бізнесу. Навч.посіб. - Львів: ВЦ ЛНУ ім. Івана Франка, 2003.360 с.
10. Методологія туризмознавства: географічні аспекти: монографія / за заг. ред. д.геогр.н. Дудника І.М. Дніпро: Середняк Т.К., 2023. 374 с.
11. Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Теоретичні основи туризмології. Навч. посібник. К.: Ніка-Центр, 2005. 316 с.
12. Правове регулювання туристичної діяльності в Україні: Збірник нормативно-правових актів /За заг. ред. В.К. Федорченка. – К., 2002.
13. Федорченко В.К., Дьорова Т.А. Історія туризму в Україні: Навчальний посібник. – К., 2002.

Додаткові

1. Холлоуей Дж. К., Тейлор Н. Туристичний бізнес: Пер. С 7-го англ. изд. - К.: Знання, 2007. 798 с.
2. www.heritage.unesco.ru – Світова природна і історико-культурна спадщина
3. www.unesco.org – офіційний сайт ЮНЕСКО
4. www.world-tourism.org. – офіційний сайт Всесвітньої туристичної організації
5. www.wttc.org. – офіційний сайт Європейської ради з туризму і подорожей.
6. www.world-tourism.org. – офіційне видання Всесвітньої туристичної організації: UNWTO World Tourism Barometer